

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Narožnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Uvoz mesa.

Z napeto pozornostjo smo zadnje dni zasledovali delovanje draginjskega odseka, ki je razpravljaval o uvozu mesa iz Argentine in Srbije. Vlada se je na vse kripnje trudila, da bi to zadevo zopet pokopala, kakor jo je meseca julija. Ko je baron Gautsch takrat pripravil svoje mameluke do tega, da so poteptali svoj lastni sklep, je menil, da bode imel vsaj za nekaj časa mir, kakor ga je imel Bienerth, ko je njegova večina leta 1907 zavrgla socialno demokratične draginjske predloge. Toda mož se je zmotil. Socialni demokratje so stali na straži in so nadaljevali svoj boj, kajti vedeli so, da je pravičen in da je resnica zanesljiv zaveznik.

Nasprotniki sami so nam nehote pomagali. Oderuhi so začeli tekmovati, kdo bo bolje izkoriščal množice. Moral je priti čas, ko je postajal gospodarski položaj ljudstvu neznošen. Poleg delavcev so se začeli oglašati tudi tisti, ki so sicer tudi delavci, a tega še nočejo priznavati. Nazadovoljnost je segala više in više. Vzdriniti so se morali tudi meščanski poslanci.

Meseca julija jih je Gautsch še enkrat speljal na led. Takrat so se bolj bali, da bi izgubili Gautscha, kakor pa ljudske sodbe. Predno so odšli na počitnice, so potrdili Gautschu njegovo »pravno stališče«.

Avstrijska vlada se je začela pogajati z Ogrsko in po dolgem zavlačevanju je bil konec ta, da so Avstrijci ostali na cedilu. Ko se je parlament zopet sešel, je imel Gautsch draginjsko vprašanje zopet na tilniku.

Parlament je proti želji vlade postavil draginjsko vprašanje na prvo mesto dnevnega reda. Gautsch je poskušal vse mogoče, da se znebi tega vprašanja. V najhujši stiski se je zdelo, da mu prihaja usoda na pomoč. Njeguš je streljal z galerije in Gautsch je začel hujskati proti »socialno demokratičnim hujskačem«. Menil je, da bo diskreditiral socialno demokratične poslance in s tem pridobil večino zase, ki jo tako nujno rabi, da pride iz zagate.

Toda to ni nič zaleglo. Ljudje, ki ne znajo v kritičnih trenutkih ohraniti svojega razuma v glavi, so nekaj časa divljali. Ko so pa prišli posamezni govorniki do besede, so sami drug za drugim »hujskali«, ker so morali »hujskati«, čim so se dotaknili draginje.

Draginjski odsek se je sešel in takoj na njegovi prvi seji je postal položaj kritičen za Gautscheve »pravne nazore«. Gautsch pa si je mislil: „Pomagaj, kar more pomagati“. Ko so njegovi »pravni nazori« bili v najhujši stiski, so tako lepo „slučajno“ vstopili veterinarci v dvorano. Ti so s povestmi o argentinskih strahotah skušali meščanskim poslancem nagnati strah pred argentinskim mesom v kosti in jim s tem vzeti zadnji sled samostalnosti in kritičnega mišljenja.

Sodrug Reumann in Renner pa sta z nepobitnimi podatki pokazala vprizorjeno

komedijo v pravi luči. Na jedrnate argumente vlada ni našla odgovora. Ker ji že vse ni nič pomagalo, se je zavlačevalo glasovanje odseka o tem velevažnem vprašanju. Gautsch je sestavljal večino, katero je hotel imeti na vsak način pred glasovanjem draginjskega odseka. Zakaj je rabil večino, je jasno. Z njeno pomočjo je hotel pokopati draginjsko vprašanje in pomagati agrarnim in drugim oderuhom, da še nadalje nemoteno izkoriščajo in gulijo ljudstvo po svoji volji.

Toda ves njegov trud je bil zastonj. Dne 25. m. m. se je v draginjskem odseku glasovalo o mesnih predlogih.

V debati je sodrug posl. Winter še konstatiral, da je bilo v septembru 1909 okuženih 49 hlevov, oktobru 1909 že 20.000 in v avgustu 1911 77.000; potem naj se predrzne še kdo govoriti o okuženosti argentinske živinoreje. S svojimi izjavami so si naši veterinarci priskrbeli ubožno spričevalo.

Po celi vrsti stvarnih popravkov je odsek glasoval o mesnih predlogih, in sicer najprvo o socialno-demokratičnem predlogu sodruga posl. Rennerja, ki se glasi:

Poslanska zbornica konstatira, da za uvoz mesa in živalskih sirovin iz takih držav, od kjer uvoz teh predmetov ni združen z veterinarsko policijskimi nevarnostmi, ni treba dovoljenja ali pa enakega postopanja Ogrske v smislu § 12. carinske in trgovinske pogodbe z Ogrsko in dovoljenje spada izključno pod kompetenco avstrijske vlade.

Ker uvoz zmrznjenega argentinskega mesa po angleških, italijanskih in švicarskih in po naših dosedanjih izkušnjah ni združen z veterinarskimi nevarnostmi, ker priznava to ogrska vlada sama, ki od nas ne zahteva nobenih veterinarsko policijskih odredb, temveč čisto druge kompenzacije, so dani vsi zakoniti predpogoji § 2. in nismo zavezani pogajati se z Ogrsko. Naša vlada ima popolnoma proste roke; z ozirom na pomanjkanje mesa zahteva poslanska zbornica:

1. Vlada naj dovoli brez nadaljnjih pogajanj z Ogrsko vsako prošnjo za uvoz argentinskega mesa, brez časovnih in kvantitativnih omejitev.

2. Vlada naj uvede s Srbijo pogajanja o novi trgovinski pogodbi, ki naj dovoli Srbiji proti primernim koncesijam avstrijski industriji neomejen uvoz žive živine in mesa v Avstrijo.

Mladočeh Neumann zahteva, da se o točki 1. tretjega odstavka glasuje posebej, češ da bodo mladočehi glasovali za ves Rennerjev predlog izlmsi navedeno točko. V poimenskem glasovanju je bil Rennerjev predlog brez točke 1. sprejet s 24 proti 23 glasovi; zanj so glasovali vsi mestni poslanci. Odklonjena pa je bila točka 1. tretjega odstavka s 25 proti 23 glasovi. Sodrug Renner je to točko priglasil kot predlog manjšine.

Nato je odsek s 24 proti 20 glasovi odklonil Marekov predlog o uvozu ruskega mesa, živine in perutnine; Marek je v imenu

manjšine vztrajal pri predlogu. Tudi Waberjev predlog je odsek s 23 proti 22 glasovi odklonil. Nato je odsek glasoval o Jertzabekovem predlogu, ki obsega vse to, kar odklonjena točka 1. v socialno-demokratičnem predlogu. Jertzabekov predlog se glasi:

Zbornica naroča vladi, da takoj dovoli uvoz ohlajenega argentinskega mesa, ker Ogrska po pogodbi temu ne more ugovarjati; da dovoli popolno izkoriščenje doslej veljavnega mesnega kontingenta iz balkanskih držav in da ga še poviša. Z ozirom na nevarnost okuženja je strogo paziti na veterinarsko-policijske odredbe.

Ta predlog je bil s 23 proti 22 glasovom sprejet; vzlic odklonitvi točke 1. je predlog dr. Rennerja s tem v bistvu sprejet.

S tem pa ni še vse doseženo. Odsekov sklep pride še v zbornico, ki ima sklepati o njem. Toda po sedanjem razvoju je vsaj upati, da se ne zgodi kakor meseca julija. Vse je odvisno od tega, da ostanejo stranke pri tem, kar so sklenile v draginjskem odseku. Življenska potreba ljudstva je nujnejša od obstanka Gautscheve vlade in njegovih »pravnih nazorov«.

Ako pa bodo meščanski poslanci pred Gautschem zopet popadali v prah, bo ljudstvo vedelo, kaj ima v prihodnje storiti.

Iz državnege zbornice.

Socialno demokratični predlogi proti draginji.

Na prvi seji zbornice, 5. m. m. so poslanci dr. Adler, Pernerstorfer in Seitz vložili predlog glede ukrepov proti podraženju stanovanj in živil. Po obširni utemeljitvi se je stavilo sledeče predloge:

I. Glede na pomanjkanje in draginjo stanovanj se poziva vlado, da predloži zbornici sledeče zakonske načrte:

1. Načrt razlastilnega zakona, ki pooblašča občine, da smejo iz ozirov javne blaginje razlaščati mestno zemljo, da se porabi za občekoristno stavbinstvo.

2. Načrt zakona, s katerim se izpremeni določbe o hišnonajemninskem davku, hišnorazredni davek in petodstotni davek od prihoda neobdačenih poslopij na sledeči način:

a) Poslopja, ki se zgrade po uveljavljenju zakona, so prosta vsakega davka;

b) Davek za starejša poslopja se stopnjeva; zniža;

c) Za razkošne stavbe (graščine, vile i t. d.), se vpelje poseben davek za luksus.

3. Načrt novele k pristojbinskemu zakonu, s katero se odpravijo pristojbine, ki obremenjujejo promet z nekretninami; namesto njih pa se vpelje državni davek na prirastek vrednosti in dača za nezazidana stavbišča.

II. Glede na mesno draginjo, se pozivlja vlado:

1. Naj ugodi brez vsakega nadaljnega pogajanja z Ogrsko vsaki prošnji za uvoz prekomorskega mesa in naj ne omeji dovoljenja ne časovno, ne glede na množino.

2. Naj uvede pogajanje s Srbijo o trgovinski pogodbi v tem zmislu, da se proti primernim koncesijam Srbije za avstrijsko industrijo dovoli uvoz žive živine in mesa iz Srbije brez omejitve.

III. Glede na draginjo mleka se pozivlja vlado:

1. Iz sredstev zaklada za porabo živinskih produktov naj še v bližini velikih mest in v velikih industrijskih krajih ustanove državne mlekarne, ki naj jih država sama vodi in oddaja mleko za lastno ceno brez prekupovanja naravnost občinam in konzumnim zadrugam.

2. Za prevažanje mleka na državnih železnicah naj se določi nizka enotna voznina; napravijo naj se za prevoz mleka bladilni vozovi in potrebne naprave za nakladanje in razkladanje, ter naj se dajo tudi občinam in konzumnim zadrugam na razpolago.

IV. Glede na draginjo žita, moke, sočivja in krme se pozivlja vlado, da nemudoma uvede pogajanje z ogrsko vlado zaradičasne odprave carin na žito, moko, sočivje in krmo v zmislu članka VIII. zakona o carinskem tarifu.

V. Glede na podraževanje sladkorja se pozivlja vlado, da nemudoma odpravi naredbo z dne 20. aprila 1898. dr. z. št. 52 o prometu s saharinom ter da uvede pogajanje z ogrsko vlado zaradi odprave naredb z dne 20. aprila 1898. dr. z. št. 49 in 50 o uvozu saharina iz inozemstva.

VI. Glede na podraževanje krompirja in špirta se pozivlja vlado, da nemudoma predloži državnemu zboru zakonski načrt o izpremembni določbi, ki se tičejo obdačenja žganja in sicer v tem zmislu, da se popolnoma odpravijo vse direktne in indirektne premije na žgalnice špirta (kontingentna premija, bonifikacije za produkcijo, bonifikacije za izvoz).

VII. Glede na podraženje petroleja se zivlja vlado, da odzame petrolejskim rafinerijam in črpalnam zemeljskega olja vse državne ugodnosti, če ne znižajo takoj cene petroleja.

VIII. Glede na podraženje premoga se pozivlja vlado, da nemudoma predloži zbornici poslancev novelo k rudniškemu zakonu, ki ima obsegati v predlogu poslancev Reumanna, Seligerja, Regerja, Cingra in sodrugov obsežne določbe o pripravah za razlastitev premogokopov.

IX. Glede oderuštva kartelov sploh se pozivlja vlado:

1. Državnemu zboru je čimprej poročati, če in v koliko so dani predpogoji za monopolizacijo v prvi vrsti veletrgovine z železom, sladkorjem, pivom, petrolejem, špiritom, premogom, milom in drugim po kartelih podraženim blagom; nadalje glede monopolizacije proizvajanja tega blaga.

2. Zbornici je predložiti načrt zakona za ureditev kartelstva pri čemer je ureditev kartelov popolnoma ločiti od ureditve koalicijskega prava delavcev. Veljava kartelnega zakona se mora raztezati na vse industrijalne in agrarne kartele, posebej pa na mlečne kartele. Na eni strani mora samoupravo pooblastiti, da deluje proti oderuštvi kartelov, na drugi strani pa delavcem v karteliranih podjetjih v resnici nuditi varstvo proti premoči osredotočenega kapitala.

3. Dokler pa še ne obstoji tak kartelni zakon, naj se kartelnemu oderuštvi odtegne vse zajamčene ugodnosti na c. kr. državnih železnicah, ter najstrožje izvaja vse obrtno in davčnopravne predpise, kakor se je to izvrševalo napram petrolejskim rafinerijam v Dziedicu in Limanovi.

X. Glede na oderuško postopanje pri prekupovanju se pozivlja vlado:

1. Zbornici je predložiti zakonski načrt, po katerem se konzumne zadruge popolnoma oprosti pridobitnega davka.

2. Zbornici je predložiti načrt zadrugnega zakona v smislu zahtev, ki jih je stavila centrala avstrijskih konzumnih društev.

3. Političnim deželnim oblastem je naročiti, naj na podlagi § 51. obrtnega reda povsod določijo maksimalne cene najpotreb-

nejšemu blagu za vsakdanje potrebe, ki se podražuje v razprodaji na drobno.

XI. Glede na carinsko tarifo se pozivlja vlado, naj se pri predpripravah za avtonomno carinsko tarifo, ki stopi na mesto sedanje, do l. 1917 veljavne, ozira na to, da se odpravi carina na žito, krmo, živino, meso, železo, sladkor in kavo. Zniža naj se carina na blago, ki ga karteli podražujejo.

Nadalje se predlaga oddajo teh predlogov draginjskemu odseku z naročilom, da takoj o njih razpravlja in da o vsakem posameznem predlogu poroča takoj ko je pripravljen, najkasneje pa tekom 14 dni.

U parlamentu se dela.

Kakor znano je naša organizacija po sklepu zaupnikov predložila železniškemu ministertvu zahteve državnih železničarjev, katerih rešitev smatrajo železničarji najnujnejšim. Vodja železniškega ministertva, ki je deputacija sprejel, je takoj izjavil, da bo vlada zahtevala od državnega zbora precej ko se snide na jesensko zasedanje, potrebnih sredstev, da pa ne more nikomur preje podati natančnejih podatkov glede višine svote. Deputacija se je s to izjavo začasno zadovoljila, pripomnila je pa takoj, da so železničarji čakanja siti in da bodo izvajali konsekvence, če bi se skušalo preveč vprašanje zavlačevati. In res je vlada predložila svoje predloge, toda ti so iznenadili vse prizadete. 14 milijonov kron naj bi po njenem mnenju zadostovalo za pokritje stroškov in še to svoto bi dala le tedaj, če ji državni zbor dovoli pokritje z novimi davki. Da so naši poslanci takoj izjavili, da je svota veliko prenizka je pač samo ob sebi umevno. Zahtevali so pa, da se predlog odda takoj brez prvega čitanja odseku državnih nastavljenec. S tem bi prišla zadeva takoj v razpravo in bi se ne zavlačevala. Vse stranke v zbornici so s to zahtevo soglašale razun slovenskih klerikalcev, ki so tudi pri tej priliki hoteli pokazati svoje posebno sovraštvo napram javnim uslužbencem. (Žal, da nam z ozirom na omejen prostor ni mogoče objaviti sovraštvo do delavstva puhteči govor vodje S. L. S. dr. Šušteršiča.) Toda zavlačevalni manever se je temeljito izjalovil in Šušteršič je ostal do kbsti blamiran, predlog pa je bil oddan odseku, ki je takoj volil pododsek in mu poveril nadaljnje delo.

Prvi je povzel besedo vodja železniškega ministertva, sekcijski šef pl. Röhl. Dejal je, da namerava železniško ministertvo porazdeliti administrativnim potom znanih 14 milijonov kron na sledeči način: Uradnikom naj bi se povišale stanarine na ta način kakor aktivitetne doklade državnim uradnikom in bi to stalo skupno svoto 2,900.000 kron. Poduradnikom in slugam se misli povišati stanarino tako, da bi dobili tisti, ki imajo 900 in 1000 kron plače 70 kron, vsi drugi pa 80 kron in sicer kot doklado. To bi znašalo skupno svoto 1,518.562 kron za poduradnike in 3,649.045 kron za sluge.

Oficijantlinje naj bi dobile 15 odstotno povišanje krajevne doklade in manipulantlinje povišanje dain za 4.3 odstotkov, skupaj 60.171 kron.

Delavcem, katerih je približno 100.000, bi se zboljšalo mezde za povprečno 52 kron na leto, kar bi znašalo 5,200.000 kron. Svota 670.000 kron je določena za zjednačenje tistim starejšim uslužbencem, ki so bili pri prejšnjih regulacijah oškodovani. Vlada pa ob enem pripomnja, da je izdala leta 1911 za normalno povišanje mezd poldrugi milijon kron in da bo severna železnica še tekom tega meseca predložila zahtevo za 600.000 kron delavskemu odboru in da se bo moralo to svoto še letos delavcem izplačati.

Sodr. Tomschik je nato utemeljeval svoj predlog, ki ga je vložil v zbornici in ki ga je ta oddala subkomiteju. Sklicuje se pred vsem na vladno predlogo, ki hoče dati 14 milijonov kron in pravi, da je ta svota povsem nezadostna. In če bi se jo uporabilo le v akcijo proti bedi, je prenizka, ker je ni mo-

goče smatrati zadostni za enkratno podporo. Absolutno potrebno in nujno zboljšanje znaša 69 milijonov kron, kakor je razvidno iz socialnodemokratskega predloga. Sklicuje se na razmere železničarjev na Bavarskem in sicer tako glede delavstva kakor uslužbencev, ki so vsekakor na boljšem kakor v Avstriji. Dinarji imajo v Avstriji temeljno mezdo najmanj 1 krone 60 vin. in največ 3 krone, na Bavarskem pa so mezde od 3 kron 12 v pa do 4 krone 8 vin. Pri nastavljenih je stvar taka, da ima veliko skupin tako začetno kakor končno plačo, ki je dvakratna napram avstrijski.

Buřival utemeljuje svoj predlog, ki zahteva, da se poviša stanarina za 50 odstotkov, torej za 19 milijonov kron. Nadalje zahteva 12 milijonov za odpravo krivic pri starejših uslužbencih in za delavce 25 odstotno povišanje mezd, to je 16 milijonov kron. Za nočno doklado delavcem in slugam zahteva 3.100.000 kron. Skupno znašajo njegove zahteve 62 milijonov kron.

German smatra vladino akcijo kot popolnoma napačno in je mnenja, da je vlada predložila predloge kar mehanično pod vplivom časopisja in organizacij, ne da bi si stvar natančneje ogledala. Predloga je kot takojšnja akcija potrebna, toda on ne veruje, da bo potem mir. Svoto 14 milijonov kron ne smatra zadostni, je pa odločno proti vsem spremembnim predlogom. Po njegovom osebnem prepričanju in ne v imenu svojega kluba izjavlja, da smatra vladno predlogo glede zjednačenja krivic nezadostni, ravno tako pa tudi obljubljene svote za trajno.

Heine se noče spuščati v podrobnosti, bo pa pozneje, posegel v razpravo in tudi stavil predloge. 14 milijonov kron je premalo.

Kemetter je proti Germanovim izvajanjem. Tomschikovih in Buřivalovih trditvev ni mogoče izpodbiti, ker res odgovarjajo razmeram. Z refakcijami bi se lahko prihranilo lepih svot, ki bi lahko služile v pokritje zahtev.

Dr. pl. Röhl izjavlja, da je absolutno nemogoče ugoditi Tomschikovim zahtevam. Od refakcij bi se ne dobilo tako visokega zneska. Vladno predlogo je smatrati le akciji proti bedi. Prosi, da se jo sprejme kot podlago razprave. Glede stanovanjskih razmer izjavlja, da ima železniško ministertvo resno voljo zidati potrebna stanovanja za uslužbence kakor hitro mogoče in da bo vpoštevalo izvajanja posl. Tomschika, ki je zahteval, da se opusti obrestna mera pri hišah in bo to mero tako znižalo, da bodo stanovanja ceneja.

Debata je bila s tem zaključena in se je takoj porazdelilo referate za plenum odseka. Določeni so bili: za delavce Tomschik, za poduradnike in sluge Zenker in za uradnike Heine.

Iz poročila te seje je posneti, da se bo vlada odločno protivila ugoditi najnujnejšim zahtevam železničarjev. Stvar državnega zbora pa bo, da se zavzame zanje in vlado prisili do potrebnega koraka. Železničarji pa bodo pazno sledili razvoju zanje eminentno važne zadeve in dobro gledali na prste tistim, ki so jim vedno obljubovali pomoč.

Draginja in kapitalizem.

Cela vrsta ljudi je še, ki še dandanes verujejo na blagodejni obstoj kapitalizma, kajti oni so seveda napačnega mnenja, da le kapitalizem omogočuje delavstvu pospevanje na vedno višjo stopnjo, da mu le on omogočuje višje mezde in da se ima le rjemu zahvaliti, če je danes njegovo življenje postalo vsaj deloma človeško. Po njih mnenju je tudi edino le kapitalizem, ki je veldušno dovolil vstajajočemu razredu vedno večji vpliv na politiko, ker je vendar olajšal z velikanskim razvojem proizvajevalnih sil, ki proizvajevalne stroške in s tem tudi cene tlačijo, proletarijatu dosego svojih želja. To je njih trditev, ki je našla deloma tudi v naših vrstah odmeva.

Kakor bajka izza starih časov, tako se nam zdi danes ta trditev, kajti vsi dokazi zanjo so eden za drugim padli. Dobro spo-

sene organizacije podjetništva otežkočujejo strokovni boj; država je dandanes bolj poljušen klatec posejanih razredov kakor kdarkoli preje; na mesto nekdanjih nizkih cen blaga je stopila draginja, ki uničuje vse pridobitve strokovnih organizacij in jako široke plasti delovnega ljudstva se nahajajo že v največji revščini in na robu propada. Vse to nam jasno kaže, da so vsi uspehi mezdnih bojev v danih razmerah jako dvomljive vrednosti, če ima kapitalizem brezštevilno sredstev na razpolago s katerimi delavstvu brez vsega napora zopet lahko odvzame, kar mu je vsled mezdnih bojev moral dati. Iz tega sledi, da se meje v katerih se delavstvo bori za večji del kulture v kapitalističnem družabnem redu, jako ozko odmerjene in da se bo to le tedaj spremenilo in odpravilo če se odpravi tudi kapitalizem.

Da cene živil in in industrijskih proizvodov vedno naraščajo, je vzrok državna gospodarska politika, ki izvira neposredno iz kapitalističnega proizvodnega načina. Oglejmo si pred vsem one, ki navadno v skupnem okrožju kapitalistične produkcije enakomerno učinkujejo.

Če se pojavlja popraševanje po gotovem blagu hitreje kakor ponudba, potem ima to za posledico, da cene tega blaga naraščajo toliko časa dokler te cene ne povzročijo večjo produkcijo tiste vrste blaga, kar zopet povzroči padanje cen na prvotno mero. Če se pa ta večja produkcija iz kakršnega koli razloga ne povzdigne, ali če so postali produkcijski stroški dražji, potem seveda ostanejo višje cene trajne. Te razmere posebno lahko opazujemo na žitnem trgu. Žito je namreč postalo svetovni trgovinski predmet in cela vrsta tozadevnih produkcijskih okolišč posilja svoje proizvode na trg. Druga vrsta dežel pa pokriva svoje potrebščine v potrebnih množinah na tem trgu in to je povzročilo, da se je ustvarila svetovna tržna cena, ki jo imamo iskati tam, kjer ni država posegla vmes in jo spremenila in to je pred vsem v Angliji. Cena za tono pšenice je znašala na Angleškem

poprečno v letih	mark
1891 do 1895	119.72
1896 » 1900	130.12
1901 » 1905	131.—
1906 » 1909	150.25

Svetovna tržna cena je torej precej hitro naraščala in veliko vzrokov je bilo, ki so to povzročili. Pred vsem postaja industrializacija starih kapitalističnih držav vedno močnejša in domače poljedelstvo vedno težje zadošča naraščajočim potrebam. Vsled tega je treba pokriti primanjkljaj na svetovnem trgu. Poleg starih kupcev se pa pojavljajo tudi novi in sodr. Oton Bauer pravi v svoji vsakomur priporočljivi knjigi: »Evropski kapital učinkuje v prekmorskih deželah. Tam razvija nove proizvodne panoge. Privlačuje velikanske mase delavstva v te kraje in povzdiguje s tem kupovalno moč tistih dežel. Kot kupci žita torej stopajo na svetovni trg... Jukna Afrika mora že danes uvažati precejšnje količine pšenice; Brazilja postaja edina zalagateljica svetovnega trga s kavo; za svoje potrebe pa mora uvaževati pšenico iz inozemstva. Eksport kapitala, ki industrializira svetovno gospodarstvo, podi cene žita na višino.«

Na drugi strani vidimo, da omejuje industrializacija Združenih držav severne Amerike ponudbe žita na svetovnem trgu. Čim več pridelkov se doma povzije, tem manjša je količina, ki jo lahko da severna Amerika starim in novim industrialnim državam na razpolago. Tako se je izvozilo v letih 1895/96 do 1899/900 povprečno 98.6 milijonov meterskih stotov, v letih 1900/01 do 1905/06 65.4, v letu 1906/07 59.7 in leta 1907/08 42.1 milijonov meterskih stotov. Večja produkcija je pa v severni Ameriki le z večjimi stroški mogoča, kar povzroča visoke cene, katerih pa ni mogoče odpraviti.

Res je sicer, da narašča dovoz iz drugih dežel n. pr. iz Argentinije, Kanade i t. d. toda to nikakor ne zadostuje v popolno pokritje primanjkljaja. Treba je namreč po-

misлити, da je najvažnejši predpogoj višjega proizvodjanja v dotičnih deželah novoureditve sveta in se to razmeroma le počasi vrši. Izsledjevanje ljudi ne more tako hitro pospešiti razvoj žitnih dežel, kakor povzroča naraščajoča industrija potrebo žita v uvoznih deželah.

Vsled tega narašča cena žita na svetovnem trgu, narašča pa tudi cena v naših pokrajinah, ker je odvisna od svetovnih cen.

Ravno taki razlogi pa podražujejo tudi cene surovin za industrijo. Najbolj drastično se to vidi na trgu za volno. Tekstilna industrija se da prav lahko razširiti in sicer tudi v takih deželah, ki jih kapitalizem še ni popolnoma podjarmil. Razvijala se je posebno lepo v zadnjem desetletju. Število vretenic je naraslo v letih od 1900 do 1909 na vsem svetu od 105.7 na 133.4 milijonov. Proizvajanje volne pa še dolgo ni razmeroma tako naraslo. Vsled tega je nje cena grozno poskočila; od leta 1900 do 1910 za 100 odstotkov. Posledica je naravna in se pojavlja v podražanju volnenih niti in v tkaninah, ali pa, če tovarnarjem ni mogoče odvaliti vse podražene proizvodne stroške na konzumente, v znižani produkciji in v brezposelnosti.

(Konec prihodnjic.)

Železničarske zahteve v državnem zboru.

Kar so se meščanski narodnjakarji najbolj bali se je zgodilo. Zahteve železničarjev so prišle v državnem zboru na razpravo in sedaj imajo zapeljane ovčice najlepšo priliko, da opazujejo delovanje tistih poslancev, ki so jim za casa državnozbornske volitve obljubovali vse mogoče in nemogoče. Takrat so bili namreč še državnozbornski kandidati in delavcev glas je stal pri njih precej visoko v kurzu. Mi smo železničarje svarili pred sirenskimi glasovi in kako prav smo imeli, nam že sedaj dokazujejo dejstva.

Ko se je namreč vsled neznosne draginje pojavilo med splošnim delavstvom gibanje, so bili meščanski poslanci takoj na krovu ter mu potrjevali v izbranih in navdušenih besedah opravičenost njegovih zahtev zagotavljajoč ga, da bodo napeli vse sile, da se zahteve uresničijo. Najsrečnejši so bili seveda železničarji, kajti vstajali so jim prijatelji na vseh koncih in krajih.

Premeteni gospodje so namreč mislili, da bodo železničarji enostavno stavili svoje zahteve in ker vlada teh ne bo mogla izpolniti bodo izvajali konsekvence in šli v boj. To bi bila seveda prava voda na mlin meščanskih politikov, kajti izgovor bi bil v tem slučaju lahek. Toda železničarji imajo dobre skušnje za seboj in poleg tega organizacijo, ki jim je za svoje početje odgovorna. Ta pa ni bila toli naivna, da hi se dala pognati od meščanskih širokoustnežev v nepremišljene korake, temveč napravila je tako modro taktično potezo, ki bo odprla oči vsem tistim, ki so doslej slepo verovali neodgovornim frazerjem.

Zahteve so se predložile na merodajnem mestu. Ob enem pa se je tudi povedalo, da je potrpežljivost železničarjev popolnoma izčrpana. Vlada je takoj spoznala nevaren položaj in je obljubila, da predloži parlamentu zahteve, ob enem pa tudi od slednjega zahteva sredstev v pokritje neizogibnih stroškov, ki jih zahteve povzročijo. In ta trenotek je bil najvažnejši, kar se je posebno drastično lahko opazovalo na dolgih obrazih meščanskih poslancev, ki so vsled te vladine obljube prišli v zagato iz katere ni več izhoda. Prvi, ki so potegnili rep med noge in pozabili na vse svoje lepe obljube, so bili poslanci zloglasnega nemškega »Nationalverbanda«, ki so v najožjem duševnem sorodstvu z našimi narodnjaki. Zvijati so se začeli na vse načine in posebno agrarni poslanci te zveze niso kar nič zakrivali svoje sovraštvo napram železničarjem. Ravno tako plemenito so pa nastopali tudi slovenski klerikalci, kateri tudi pri tej priliki niso hoteli zaostati za vsemi drugimi sovražniki delovnega ljudstva.

To je bila slika za bogove, katera pa

vsaj nas ni iznenadila, saj vendar poznamo svojat že iz prejšnjih let. Začelo se je zakulisno mešetarjenje in zavleči rešitev naših zahtev je postala najiskrenjša želja večine državnega zbora. Računali so namreč še vedno z neumnostjo železničarjev in ker ti niso hoteli napraviti 1. oktobra prenapljenega koraka, se je svojat potrudila jih nahujskati vsaj do 15. oktobra. Toda tudi ta račun je bil napravljen brez krčmarja in organizirani železničarji so sijajno dokazali, da v njih vrstah vlada disciplina, katere ne razruši nobena moč.

Seveda se je takoj ob otvoritvi parlamenta nudila kapitalističnim hlapcem lepa prilika razdvojiti solidarne vrste in sam ministrski predsednik Gautsch se je je oprijel, kakor potapljaški bilke. Nesmiselni streli nesrečnega Nikola Njeguša naj bi dali povod za brutalen nastop napram stranki, ki nikakor ne more biti odgovorna za početje posameznika. Toda tudi ta lepa nada se je popolnoma izjalovila in vrste organiziranega proletarijata stoji močnejše na braniku, kakor kdarkoli preje. Ko pišemo te vrstice je usoda železničarskih zahtev še povsem nejasna, toda eno je gotov, in sicer, da železničarji v vsej zbornici razum socialnih-demokratov nimajo niti enega odkritega prijatelja. In to tudi drugače ne more biti. Saj je vendar razprava o zahtevah železničarjev en del tistega boja, ki ima namen zboljšati razmere izkoriščanih na rovaš izkoriščevalcev, torej boj razreda proti razredu. In v takem boju pričakovati, da bi glasovali zastopniki kapitalističnega meščanstva za zahteve temu nasprotnega proletarijata, bi bil najneopustljivejši optimizem, katerega pa v vrstah organiziranih železničarjev in pričakovati. Železničarji vedo in so prepričani, da se bo njih zahtevam le tedaj ugodilo če bodo dovolj močni in če si bodo svoje pravice s svojo močjo priborili. Če pa zmaga ne bo popolna, potem so krivci neuspeha tisti, ki so sejali razdor v vrstah organizacije in s tem oslabili njeno moč. Prepričani pa so že sedaj lahko, da bodo vsled tega izdajalskega početja igrali v zgodovini avstrijskih železničarjev na vseh vekov veke sramotno vlogo Efijalta.

Železničarske zahteve v kralji kupčiji.

Na drugem mestu smo poročali o železničarskih zahtevah o katerih se pravkar razpravlja v državnem zboru. Znano nam je tudi že stališče vlade, ki seveda tudi pri tej priliki boleha na kroničnem pomanjkanju sredstev, kakor vedno kadar se gre za ljudske potrebe. Vzlic temu pa smo lahko hvaležni ministrskemu predsedniku gosp. Gautschu, ki je dne 27. m. m. v zbornici pri proračunski debati povzel besedo in popolnoma jasno označil stališče kapitalistične vlade, ki ne dopušča nikakoršnega dvoma več o vzvišenih ciljih, ki so pri tej gospodi gonilna sila v boju napram delavstvu. Dejal je med drugim:

»Dovolite mi, da vam rečem, da so pojavi, ki so v zvezi z uradniškimi vprašanji, vsega obžalovanja vredni, kar že celo vrsto let v javnem življenju nima para. (Odobranje pri meščanskih poslancih) e naj ostane država, država, če naj vlada ne opusti misli, da je vlada, potem ne sme dopuščati, da se godé take stvari kakor pravkar (odobranje pri meščanskih poslancih) in jih ne bo dopuščala. Kajti prosim Vas gospoda moja, poleg uradnikov imamo v državi tudi še druge in širše sloje, ki ne prihajajo vsakih par let z zahtevami in to ne morda prošé, temveč zahtevajoče postrujejo. Posebno na shodih, ki jih prirejajo železničarji, dosega to višine, ki prekoračijo vse meje dopustnosti in ki se jih vzlic vsej potrpežljivosti ne more več trpeti. (Živahno odobranje pri meščanskih poslancih, ogorčeni proti klici pri socialnih demokratih.) e se je o tem govorilo, da se bo »angleški« govorilo, če do gotovega roka stvari niso rešene, potem gospoda moja prav dobro vemo za kaj se gre. In to gospodje, to je zločin!« (Odobranje in protiklici).

Poslanec Schulmeier: To je morala stih iz prvega činovnega razreda!

Gautsch nadaljuje: »In to je zločin! Kako pride naš trgovski stan in vsa trgovina do tega da neprestano trpi poleg industrije pod vednimi uplivi takih groženj«. In v tem tonu je navduševal Gautsch svoje meščanske zaveznike, vabeč jih v skupni tabor in jih pripravljajoč za skupen boj, proti zahtevam železničarjev in uradnikov. Da je gospod ministrski predsednik govoril iz dna srca tistih meščanskih poslancev, ki so imeli vedno polna usta obljub za svoje navne volilce, so dokazovali navdušeni pritrjevalni medklici iz meščanskih vrst.

Železničarji sedaj torej vedo, da imajo pač dolžnosti, pravice pa se jim enostavno odrekajo.

sprevodnik takoj v položaj, da mora voditi brzovlake, ne da bi mu poprej kot vlakovodji bila dana prilika za to. Ta odlok naj se torej odpravi, ali pa naj se vsaj dovoli, da smejo tudi dalje časa službujoči vlakovodje voditi brzovlake.

Govornik obširno utemeljuje želje in pritožbe osebja in se pritožuje, da uradniki šikanirajo vlakovno in strojno osebje, ker se pretežno jesen ni pridružilo njih pasivnemu odporu.

Scheibein se istotako pritožuje glede službenih šikan od strani uradnikov in navaja, da je v Liencu uradnik, ki mu je poverjena razdelitev voznopriložbinskih knjižic, v svrhu agitacije prilagal listke sledeče vsebine:

»Nečuvveno psovaje nemškega ljudstva!

Nemški delavci!

Socialnodemokratični pravnik dr. Emanuel Berstl v Dunajskem Novem mestu je 17. decembra 1910 pri porotni obravnavi imenoval nemško ljudstvo proklet narod, narod hlapcev, hlapčevske duše in kanalje!

Socialnodemokratična »Arbeiterzeitung« je celo oproščala nesramneža.

Nemški delavci! Ali trpite kaj takega? Ste li Nemci? Ako ste, potem izstopite iz stranke, kjer se tudi vas tako nesramno psuje! Dol s požidjeno socialno demokracijo!

Centralna komisija avstrijskih delojemalskih zvez, Dunaj VII., Neustiftgasse 137.

Državno strankino vodstvo nemške delavske stranke v Avstriji.

Izvirnik se je priložilo zapisniku. Tudi strojno osebje se je pritoževalo glede šikan od strani uradnikov, ki hočejo podrejeno osebje prisiliti, da vstopi v »Reichsbund«. Ako se tu kmalu ne napravi red, osebje ne bo izbirčno v sredstvih za odbijanje takih nesramnih izzivanj.

Lackner želi odločno prepoved zasedanja naprej obrnjenih zavor in utemeljuje svojo željo z nevarnostjo, ki iz tega nastaja? tudi dado take zavore povod šikanam. Poškodovane zavorne ute naj se popravi in namesto zdrobljenih šip vreže nove. Namesto kljuk, ki se hitro obrabijo, naj se napravi zapahe.

Nato povdarja predsednik, da je prerazvrstitev voz jako neugodna in v mnogih slučajih neizvedljiva. Opazovanje znamenj iz zaprtih utic je omejeno, ako so obrnjene naprej ali nazaj, kar so praktični poskusi že dokazali.

Kar se tiče agitatoričnega postopanja uradnikov, prosi predsednik, da se v interesu službe ne seže po samopomoči, ker se bo tozadevne pritožbe naznanilo prometnemu ravnateljstvu, ki bo tudi potrebno ukrenilo.

Korp se pritožuje, da se vrši določitev rezervnega osebja za službene ture v Matzleinsdorfu mnogokrat popolnoma neenakomerno. Uslužbence se često brez potrebe pokliče. Nočno rezervo se je zvišalo nad dosedanjo mero, dasiravno so pripravljene le štiri postelje, katere se pa mora večinoma prepustiti rezervistom, ki pridejo z drugih postaj. Vkljub temu pa se često določi osem mož za nočno rezervo. K temu povdarja pojasnjevače član personalne komisije *Scherbaum*, da se nočno rezervo potrjuje le štirim sprevodnikom, medtem ko se jo ostalim odreka. Dogaja se tudi, da se matzleinsdorfskega vlakovodjo v Dunajskem Novem mestu nadomesti z vlakovodjo iz Dunajskega novega mesta in da mora prvi peljati naprej kot zavirač.

Scherbaum povdarja, da je pritožitelje poučil, naj v takih slučajih izvršijo dano povelje, in da naj to takoj naznanijo prometnemu ravnateljstvu. Nedavno na vse dispozijske postaje izdan odlok, vsled katerega naj se osebju ne da nobene službene ture proste, izvzemši izredne nujne slučaje, je povzročil nadaljne šikane osebja. Celó za pogreb družinskega člana se uslužbencem odreka kratek dopust, kakor se je zgodilo v Brucku.

Lackner stavi vprašanje glede naprave kopelji v Liencu, kar je že v prejšnjih sejah zahteval član personalne komisije *Scherbaum*.

Dr. Domenego odgovarja na to vprašanje, da mu je izlastnega opazovanja znano

pomanjkanje kopelji in prilike za snaženje v Liencu. Zanimal se bode zato, da se ta zadeva reši v korist osebja. V splošnem pa opozarja na dejstvo, da se osebje tako malo poslužuje kopelji, da se ne more pokriti niti vzdrževalnih stroškov. Osebje naj se torej pogosteje koplje.

Škorjanec zahteva kraško doklado za ljubljansko vlakospremno osebje; nadalje, da se vlakovodjem tudi zanaprej podeljuje službene torbe, ter vsakemu odkaže predal za shrambo službenih potrebščin.

Scheibein navaja lokalne zadeve. Nadalje zahteva zvišanje dneine zaviračem in pomožnim sprevodnikom za 2 kron 50 vin. Krajevno navadno dnino snažilk naj se zviša za 20 vinarjev.

Za 7. točko se je predlagalo sledečo izrazitev:

Vsi letniki južno železniških sprevodnikov naj bodo v plači enaki z istimi letniki c. kr. državnih železnic. Najmanj pa naj dobijo vsi poduradniki in sluge vožne službe, ki so po obstoječem plačilnem obrazcu v neugodnem razmerju, eno do tri podarjena leta. Te je po letnikih razdeliti tako, da se doseže čim pravičnejše zenačenje vseh letnikov. Na vlakovodje in vodje ki so bili 1. oktobra 1907 nad dve leti v začetni plači 720 kron, se je posebej ozirati. To spremenitev je v polnem besedilu naznaniti gospodu predsedniku personalne komisije, ki je odsoten.

Nato izjavi predsednik, namestnik strojnega ravnateljstva dr. inženjer *Schlöss* dnevni red kot izčrpan in zaključí sejo.

Krščanska cerkev in vojna.

Sedaj, ko je italijanska vlada liki roparski druhali vprizorila kapitalističen napad na Tripolitanijo, se ne sme prezreti poročila, ki pride iz Vatikana. Vatikan je namreč z zadovoljstvom pozdravil nameravano zasedbo Tripolitanije po Italiji. V Vatikanu so namreč mnenja, da bode italijansko gospodstvo v Tripolitaniji pospeševalo razvoj katoliških misijonov. Kakor zatrjuje vatikanski dopisnik lista »Secolo«, je papež Pij navdušen zagovornik podjelje v Tripolitaniji. Rad bi bil javno izrazil svoje občutke, toda kardinal državni tajnik Merry del Val ga je od tega odvnil. Vstrajal pa je papež na tem, da vsaj »Osservatore Romano« ne napada podjetja in to željo se mu je moralo izpolniti. Papež, »nezmotljivi« glavar cerkve, je torej jako navdušen za človeško klanje na debelo.

Isto krščanstvo, ki je oznanjevalo nepopačen Kristov nauk, prvotno krščanstvo je bilo ne le nasprotno vojni, temveč tudi vojni službi. Vztrajalo je trdno na ideji večnega miru. Pod gospodstvom križa, znamenja odrešenja, naj bi se bila ustanovila država miru. Prenehalo naj bi vsako nasilje in podjarmljenje. Rek: »Mir ljudem rā zemlji, ki so dobre volje« naj bi odpravil vojno, prepir, sovražstvo in strasti človeštva.

Razni cerkveni učitelji, ki jih je cerkev proglasila svetnikom, potrjujejo temeljno nasprotje stare cerkve proti vojni in kot vojnemu bistvu celo proti vojaški službi.

Od tiste dobe pa, ko so se interesi cerkve zvezali s posvetno oblastjo in je cerkev sama postala činiteljica posvetne moči, se je tudi cerkveni nauk razvijal v nasprotni smeri. Kmalu je začela učiti, da je vojna služba ne le dovoljena, temveč celo potrebna. Sklepi cerkvenih zborov so predpisovali prišege na zastavo in izrekli cerkveno prokletstvo nad ubežniki. Srednjeveško-krščanska cerkev je naravnost posvetila vojno rokodelstvo; bojovito viteštvo je postalo »krščanski stan«. Iz boga ljubezni se je napravilo »boga moritve«. Zastave in orožje se je blagoslavljaló. Gospodstvo cerkve je celo dovedlo do strašnih verskih bojev, v katerih se je prelivalo reke človeške krvi.

En del naših sodobnikov je na lastni koži skusil zadnje vojske sredi pretečenega stoletja. Cerkev ni storila ničesar, da bi te vojske zabranila. Katoliška kakor tudi protestantska duhovščina je prosila »gospoda

vojnih trum« za zmago *tiste* vlasti, kateri je bila podložna in s katero je bila v zvezi interesov. Ni ga smešnejšega izraza religioznosti, kakor če klečijo farji in njih ovčice pred povsem mednarodnim in vse ljudi enako ljubečim »edinim bogom krščanstva« ter ga prosijo za zmago *svoje* dežele in za poraz nasprotnika. Ako molijo pogani svojega »narodnega boga« in ga prosijo za krvavo lovoriko, je v tem še logika. Toda kje ostane božanska ideja in logika pri krščanskih cerkvenih možeh?

Bogoslovci in »služabniki božji« krščanske cerkve so, razven redkih izjem, skozin-skoz »dobromisleči, zvesti patrijotje«, to je: ljudje, ki z gospodujočimi oblastniki harmonično mislijo in čutijo. Takim patrijotom bi pa kaj slabo pristojalo, ako bi se izjavili proti vojni, militarizmu in njegovim vzrokom. In ako nastane krvava vojna z vso strahotno grozovitostjo, se na najenostavnejši in najudobnejši način z njo sprijaznijo — vojna je »poslana od boga« in proti temu kar »bog pošlje«, človek naj ne godrnja; to mora potrpežljivo, da celo z veseljem prenašati.

Socialno demokracijo, ki hoče mir, pa obrekujejo in preganjajo kot brezbožno in nekrščansko spoznavavci *tiste* vere, katere ustanovitelj je oznanjeval evangelij miru in ljubezni do bližnjega.

Pravokaterji v službi francoske vlade.*)

V Parizu je bil pred kratkim senzacionalen proces. Na zatožni klopi je sedelo pred porotnim sodiščem šest članov »revolucionarne varnostne policije«, med njimi urednik lista »Guerre Sociale« *Almeryda*. O zadevi, katere zadnji akt se je pravkar odigral pred porotnim sodiščem, smo svojčas obširno poročali. »Revolucionarna varnostna policija« si je stavila za nalogo, da skuša razkrinkati razne provokaterje, ki so stali v službi vlade in so se nahajali v vrstah socialnih revolucionarjev, ne da bi se jim bilo moglo priti na sled. Znano pa je bilo, da ti provokaterji povzročajo razne spletke, ki napeljejo vodo na vladin mlin, tako n. pr. razne stavke, nemire, atentate itd.

Tej revolucionarni policiji se je tudi res posrečilo, da je razkrinkala dva taka provokaterja, ki sta se kazala na zunaj pristaša revolucionarne antimilitaristične propagande, v resnici pa sta stala v službi vlade *Clemenceau* in *Brianda*, ki sta ju porabljala za razne čine, ki so dali vladi povod za preganjanje socialnih revolucionarjev in za uveljavljanje reakcionarnih odredb. Ta dva agenta provokaterja se zoveta *Bled* in *Métivier*. Obtoženci so prišli na zatožno klopi zlasti vsled ovadbe obeh provokaterjev, češ, da so z njima v uredništvu lista »Guerre Sociale« nasilno ravnali in jima pretili z revolverji. Ovadba se glasi na omejitve osebne svobode in na kršenje hišne pravice, ker so pri Bledu obtoženci izvršili hišno preiskavo, ne da bi bil on vedel za to.

Obravnava je bila nadvse zanimiva. Obtoženci so odločno ugovarjali, da bi bili postopali s provokaterjema nasilno. Ko se je pri Métivierju govorilo o tem, da so dobili obtoženci v roke policijska poročila, je opomnil predsednik: »To dokazuje, da ima vaša varnostna služba prav tako kakor druge take uredbe (lepo priznanje!) »črni kabinet«, kjer se na poštnih uradih ukradena pisma odpirajo, fotografirajo in nato zopet odpošljejo«. *Almeryda* je odvrnil: »Ne morem trditi, da je bilo Métivierovo pismo na Clemenceaua vzeto na poštnem uradu«. Predsednik: »Torej...« *Almeryda*. »Saj so še višji uradi kakor poštni«. (Veselost.) *Predsednik*: »Zelo dobro! Dobro, da pravosodstvo ve, da sega vaša varnostna revolucionarna služba do najvišjih krogov.«

Provokater Métivier k obravnavi sploh prišel ni, prišel pa je njegov čedni drug Bled, ki je napravil zelo slab vtisk. Dejal je, da je hotel zategadelj v »mlado gardo«, ki je organizirala »varnostno službo«, ker je

*) Iz »Zarje« štev. 115.

anarhist, pri tem pa ni mogel utajiti, da se je prej družil z monarhisti.

Ko se je prebrala pismena izjava Métivierova, je prišlo do senzacionalne scene. Almereyda je najprej dokazal, kako je pred tremi leti Clemenceau najel Métiviera, da bi mu poročal o delovanju političnih in strokovnih organizacij: »Vedeli smo, da je Métivier provokater. Vedeli smo, da je on zakrivil manifestacijo v Villeneuve-Saint-Georgesu, kjer je bilo troje ljudi mrtvih in 300 ranjenih. Vedeli smo, da je on povzročil spopad ob stavki v Clichyju, kjer so se stakvoji krivo borili s policijo. Toda dokazati hočem, da je bil on tisti, ki je ob železničarski stavki položil bombo pri uredniku lista „Patrie“ in občinskem svetniku Massardu in je na ta način izzval aretacije in zasedovanje od strani gospoda Brianda. Tu je dokument«.

In ob napeti pozornosti je bral Almereyda: »Znani so mi podatki o petardi Messarda, ki se je razstrelila ob železničarski stavki. Zavežem se, da bom molčal o tem. Priznam, da sem bil pri polaganju petarde. Métivier«.

To razkritje je silovito učinkovalo. Porotniki so gledali drug drugega in glasno izražali svoje ogorčenje nad takim lopovstvom. In njih predsednik je dejal: Gospoda, naznanili ste zločinca. Ako so dejstva resnična, ste izkazali družbi veliko uslugo in justica vam je hvaležna«.

K razkrinkanju obeh provokaterjev je bilo povabljenih v uredništvo lista »Guerre Sociale« tudi več časnikarjev, ki so vsi izjavili, da provokaterja nista imela nikakih znakov nasilnega postopanja. Porotniki so vse obtožence oprostili, dasi jim je državni pravdnik v pleklenskih barvah slikal na steno »zunanjšega in notranjšega sovražnika.« Vse francosko časopisje — izjemo dela »Temps« — priznava moralni poraz tožiteljev in provokaterstva. Buržoazna francoska republika pa se je zopet enkrat pokazala v lepi luči!

Provizijski sklad

c. kr. drž. žel.

(Konec.)

Jako se je zanimal odbor tudi za stanovanjsko vprašanje in se mora tozadevno našim sodrugom priznati, da so svojo nalogo porsem častno rešili. Ko smo mi že pred leti stali na stališču, da naj bi se iz sredstev provizijskega sklada zidalo stanovanja za železničarje, ker bi to koristilo skladu samemu, se nam je na merodajnih mestih smejalo in celo v naših vrstah so bili ljudje, ki se niso z nami strinjali. In vzlic temu se je sijajno dokazalo, da ideja ni bila nespametna in imamo dunes zadoščenje, da se z vprašanjem bavijo najširši krogi. Tudi vlada in državni zbor sta se začela s stvarjo pečati in je pričakovati, da se končno to važno vprašanje reši v zadovoljnost prizadetih.

Nekaj smo seveda svoječasno pozabili in sicer kratkovidnost avstrijske birokracije, ki pride seveda pri važnem vprašanju precej v poštev.

Namesto, da bi se pri zidanju stanovanj vpoštevalo želje uslužbencev, ki bi bili gotovo radi sodelovali, ker se gre vendar v prvi vrsti za njih koristi, se ministertvo nanje ni oziralo in je raje čas trätilo z raznimi razpravami, komisijami in drugimi tako potrebnimi stvarmi, pozabilo pa je, da s tem zgubi ugodno priliko nakupa cenjenih stavbišč, katera je moralo kasneje naravnost nesramno drago plačevati, kar seveda ni ugodno vplivalo na cene stanovanj. Nadaljni vzrok, da se vsa zadeva zarlekla, je pa tudi znameniti birokratizem, ki je menda edina lastnost železniškega ministertva, na katero je slednje lahko ponosno.

Vzlic vsem tem zaprekam se je pa vendar v stvari sami precej naredilo. To dokazujejo že sezname plodonosnosti. V računskem zaključku provizijskega sklada za leto 1908 vidimo namreč vrednost zem-

ljišč, ki so last sklada in predstavljajo lepo svoto 9,373.178·49 kron; konec leta 1910 pa je ta vrednost že narasla na 16,458.887·43 kron, povisala se je torej prvotna svota za 7,085.783·95 kron. Posestra obsežajo danes 127 hiš s 1058 stanovanji v skupni vrednosti čez 6 milijonov kron, v delu je pa nadaljnih 125 hiš s 1635 stanovanji, ki bodo še tekom letošnjega leta dogotovljene.

S tem napredkom smo gotovo lahko zadovoljni, zagotavljamo pa že danes, da organizacija in odbor provizijskega sklada ne bodeta preje s delom prenehala, dokler se to važno vprašanje ne spravi v hitrejši tek. To so torej uspehi odborovega delovanja, ki bo pravkar zaključil svojo poslovno dobo. Pripomnili pa moramo, da smo tu zabeležili le liste stvari, ki so doslej z uspehom zaključene. Odhajajoči odbor je pa tudi že novemu odboru, ki ima biti izvoljen, pripravil pot za nadaljnje delo in danes že smelo trdimo, da bodo imeli novi odborniki dovolj dela in da bodo morali prav resno nastopati, če bodo hoteli, da se še izvede, kar dosedanji odbor ni mogel več izvesti.

Že na ustanovni seji dne 17. decembra 1908 je staval sodrug Löwy celo vrsto predlogov, ki tvorijo lakorekoč program za novi odbor, ker se niso vzlic napornemu delu mogli v dosedanji poslovni dobi odbora rešiti.

Pred vsem zahteva poldrukokratnega zaračunavanja službene dobe za skupno eksekutivno osebje. Ker se je pa pokazalo, da ne bo mogoče — vsaj za sedaj — to zahtevo celotno uresničiti, sta predlagala sodr. Löwy in Kneidinger, da se za enkrat reši vsaj za premikalno osebje.

Predlagatelji so utemeljitev te opravičene zahteve zročili v odboru zastopniku ministertva in je torej vsa zadeva še v razpravi. Pričakovati pa je, da se v najkrajšem času ugodno reši.

Nadalje se je predlagalo 30-letno službeno dobo za opravičenost do polne provizije. Tudi ta predlog se je utemeljil in se je en prepisan izvod oddal predsedniku.

Predlagalo se je tudi razširjenje 40 odstotne stanarinske kvote v provizijo vdov in vzgojevalne prispevke otrok.

Važen pa je seveda predlog, ki se bavi z zaračunavanjem službenih let pred definitivnim vsprejemom in sicer z naravnim doplačilom prispevkov.

Vsi ti predlogi tvorijo podlago delu, katero bo moral rešiti bodoči odbor in bi le še pripomnili, da bo treba tudi za kotlarje, s ozirom na njih težko delo, tudi zahtevati, da se jim službena doba poldrukokratno zaračunava.

To so naloge, katerih rešitev bo v rokah bodočega odbora in če bo leta hotel doseči tudi res uspehov, potem bo truda-polno in energično delo neobhodno potrebno.

To pa pričakujejo od njega volilci in člani provizijskega sklada, pričakujemo pa tudi mi, da prihodnja poslovna doba ne bo manj uspešna kakor je bila dosedanja.

Pred zaključkom si pa še nekoliko oglejmo finančno stran zavoda in tu moramo takoj povdariti, da smo lahko tudi tozadevno s odborovim delom popolnoma zadovoljni.

Uprava je namreč v vsakem oziru vzorna in uslužbenci so lahko ponosni na svojo starostno preskrbo. Premoženje se je jako pomnožilo, obrestovanje odgovarja popolnoma razmeram in tisti kričaci, ki so vedno trobili v svet, da se zavod ne bo razvijal, ker baje njegova podlaga ne odgovarja zavarovalno-tehničnim predpogojem, so ostali na cedilu.

Ravno nasprotno je res: Razvoj je trajen, izdatki pa naraščajo progresivno v razmerju dohodkov. Treba je le še, da državno-železniška uprava opusti svoje neopravičljivo početje in ne pošilja več zdravih ljudi predčasno v pokoj in obstoj zavoda je tudi za bodočnost osiguran.

Potem tudi vladi ne bo treba vporabljati § 11. provizijskih pravil, kar sedaj

vedno povdarjajo, če je treba zboljšati beneficije članov. To radi konstatiramo posebno radi tega, ker smo vedno povdarjali, da je provizijski sklad aktiven in da lak tudi za dogleden čas ostane. In to trdimo tudi danes in sicer vzlic temu, da bi lahko nastale razmere, po katerih bi moral sklad zadovoljevati večje zahteve, kajti potem bi seveda morala storiti c. kr. državno-železniška uprava to kar so morale storiti tudi uprave privatnih železnic in kar se danes delajo: povišati prispevke uprave. Na ta način se bo lahko vsdrževalo v zavodu varnotežje.

Da pa dokažemo, da so naše trditve res opravičene, nam bodi dovoljeno, da navedemo nekaj številk, ki bodo naše čitateleje gotovo zanimale.

Številke posnemamo iz zadnje triletno poslovne dobe sedanjega odbora.

Dohodki.

Ostanek premoženja leta 1908
36,213.760·33 K, leta 1909 40,716.636·18 K
Prispevki in doplačila leta 1908
4,022.811·99 K, leta 1909 6,062.509·33 K
Prispevki uprave leta 1908
1,840.738·45 K, leta 1909 2,622.341·55 K
Obrestni dohodki leta 1908
1,294.194·28 K, leta 1909 1,242.562·77 K
Dohodki od hišne posesti leta 1908
207.497·30 K, leta 1909 516.147·55 K
Kazni leta 1908
32.178·65 kron, leta 1909 56.188·14 kron
Razni dohodki leta 1908
2.850·88 kron, leta 1909 6.910·80 kron
Skupni dohodki leta 1908
43,614.031 K, leta 1909 51.223.296·82 kron

Izdatki.

Provizije članom leta 1908
3,554.862·75 K, leta 1909 4,837.253·75 K
Provizije vdovam in sirotam leta 1908
1,520.726·53 K, leta 1909 1,650.023·24 K
Odpravnine, povračila, vzgojevalni prispevki, smrtne odpravnine in drugi izdatki l. 1908
516.096·21 kron, leta 1909 673.908·96 kron
Izgube pri vrednostnih papirjih leta 1908
368.112·10 kron, leta 1909 289.503·85 kron
Skupni izdatki leta 1908
5,959.797·04 K, leta 1909 7,765.639·53 K.

Če torej dohodkom nasproti postavimo izdatke, potem je pač dokaz jasen, da zavod ni pasiven, pač pa vidimo, da razmerje dohodkov in izdatkov od leta do leta ugodnejše vpliva. Stanje premoženja se je napram koncu leta 1908 pomnožilo za 8·8 odstotkov; ravno tako so narasli dohodki za 8·5%. Izdatki so pa narasli za 7·6%. Če bi se pri vpojavitvi članov nekoliko rigorozneje postopalo in bi se ne pošiljalo mladih ljudi, ki so še popolnoma zmožni za delo, v pokoj, potem bi se gotovo izdatki še precej shrčili in račun bi bil še ugodnejši. Na prvi pogled pa lahko vsakdo opazi nizke prispevke uprave in železniško ministertvo gotovo nima povoda biti preveč ponosno na svoje socialno delo. Ravno tako so tudi kazni tako očividne, da jih nihče ne bo prezrl in se v njih naraščanju jasno kaže duh časa, ki vlada v birokratskih prostorih železniške uprave. Vesel je pa pojav, ki se nam kaže v naraščajočih dohodkih iz hiš in to je značilno.

Račun nam kaže, da je naraslo premoženje zavoda za več kakor 8 odstotkov in je izgovor na pasivnost torej popolnoma neutemeljen.

To kratko, toda zanimivo poročilo predlagamo članom provizijskega sklada in smo prepričani, da bodo pripoznali, da je odbor kakor tudi organizacija napravila svojo dolžnost.

Na polju starostne preskrbe se je na c. kr. drž. žel. napravil precejšen korak naprej in so torej državni železničarji tudi tozadevno dosti na boljšem kakor so bili n. pr. pred 10. leti. To delo pa gotovo ni bilo lahko in le zavest prevzete naloge, eneržija, resnost in veselje do dela so omogočili odstranitev vseh zaprek.

Velik del stvari je pa še nerešen, dovolj je še dela, ki naj članom provizij-

Nek žel. uradnik je vprašal glede neke njegove tičice se stvari, a tovariš Jaklič mu je odgovoril, da tega ne vsebuje zapisnik — zaprt Tableau —!

Po končanih govorih tovaršije, se mi je milostno podelilo besedo. Previdno sem izvajal svoja mnenja (ker sva bila samo dva sodruga ki sva hotela zdravo grbo domov nesti) in poudarjal organizatorična dela soc. dem. stranke, in indirektno obsojal njih organizatorično delo. Tovariš Jaklič mi je ugovarjal in seveda izražal se na njemu pristen način, iz katerega je puh-tela puhlost.

To je bil prvi shodič Z. J. Ž. katerega sem se udeležil, in ako so vsi shodiči enaki ljubljanskemu, mi ni žal, da sem jih zamudil, akoravno se me je dostikrat vabilo.

Ako bi na ljubljanskem shodiču molčal in se k besedi ne oglašil bi pisalo glasilo: »Navzoč sodrug N. N. ni imel poguma nastopiti itd.«

Ker sem se pa k besedi oglašil vlečejo ti tovariši vodo na svoj mlin s tem, da mi je baje sapo zaprlo in se me temeljito zavračalo, kar pa sploh ne odgovarja resnici.

26. X. 11 je sklicala Z. J. Ž. tudi v Bohinjso Bistrico morda enako velikanski shodič kakor onega v Ljubljani in motil se ne bodem, ako rečem, da so bili učinki na tovaršijo enaki onim v Ljubljani.

Zablodeni tovariši Z. J. Ž., odprite oči! ker smešna in nerazvozljana je Vaša deviza katero nazivam: »Molto fumo e poco arrosto degli 70.000« (Mnogo dima in malo pečenke.)

ANTON MOZETIČ,

progni mojster juž. žel. v Ljubljani.

Domače vesti

Izjava.

V glasilu Z. J. Ž. št. 18 z dne 20. X. 11 nudi nek dopisnik njegovi tovaršiji v jako obširnem članku neko posebno vrsto rezanice v blagohotno prežvekovanje, za katero pa je treba jako veliko slast, in za prebavo istega jako močnega želodca.

Da poseduje tovaršija oboje, in da nobenega ne popade želodčni krč po izvršenem prežvekovanju in prebavljanju, sem že iz sreča ko sem se tam doli v bližini kroga flamingov in družega klunpa nahajal, prepričan.

Med drugimi podlosti žigosa in naziva v omenjenem glasilu mene in sodr. Eržena kot duševna reveža.

Izjavljam tem potom, da se radi tega, ker se skuša iz zakotnega brloga tovaršije na mojo osebo metati strupene puščice, nikakor ne čutim užaljenega, temveč ker me one v smradnico pomočene puščice ne morejo doseči.

Vprašam tem potom onega, napram soc. demokraciji radi znanih afer sovražnega pridi-garja pupadajočega 70.000 v Trstu: Kako je to, da se me je šele sedaj počelo spoznavati za duševnega reveža, akoravno takrat ko se me je vabilo na vse pretege k vstopu v vrste tovaršije, smatralo za radikalnega in pogumnega bodočega tovarša in kot duševnemu revežu ponudilo mesto tajnika Z. J. Ž. v Trstu z mesečno plačo 120 kron.

Takrat se nisem bil duševni revež ker je obstojalo upanje, da bom prišel za »Mundstück« in počel prej ali slej trobiti v Vaš rog.

Ako bi postal »Gesinnungs-Jongleur« in izdajalec naše stranke, tedaj bi me tovaršija gotovo ne smatrala za duševnega revčka, ampak povzdigovala bi me na vse mogoče načine liki onim grandioznim njih grudo opevajočim ala Jaklič et Comp.

Popiham se pa na vsa povzdigovanja in ostanem raje kot do sedaj zvest pristaš naši stranki.

ANTON MOZETIČ

prožni mojster v Ljubljani.

V veliki zadregi so nemški nacionalni poslanci s svojimi nacionalnimi železničarji. Z besedami so podpirali njih organizacijo navdušeno kot protitež proti socialnim demokratom; ali sedaj, ko gre za dejanja, kličejo vsi prestrašeni kakor Goethejev čarovniški učenc: Die Geister, die ich rief, die werd' ich nicht mehr los. (Duhov, ki sem jih klical, se ne morem več znebiti). — V torek so imeli v nemško nacionalni zvezi sejo, na kateri so njihovi železničarski uradniki naznanili, da znašajo njih zahteve 32 milijonov. In gospodje poslanci so se — ustrašili. Bili so »skrajno neugodno presenečeni« — pravi njih komunike. Nekateri izmed njih so naravnost izjavili, da jim ni mogoče za-

stopati te zahteve. Uradniki so pa izjavljali, da čakajo štiri dni, potem pa bodo samostojno sklepali. Seveda je križ zastopati zahteve kapitalistov in zahteve kapitalističnih sužnjev. Sčasoma bodo že tudi še drugi nacionalci spoznali to resnico.

Strašna smrt premikača. Na postaji Šreckova (Schreckenstein) na severnem Češkem je hotel premikač *August Kettner* zvezati dva vozova. Pri tem je prišel z glavo med odbijače. Nenadoma pa sta udarila vozova drug ob drugega. Kettnerju je glavo popolnoma zmečkalo in je bil takoj mrtev.

Vžigalice hočejo podražiti. Z Dunaja poročajo, da so imeli avstrijski tvorničarji vžigalice v hotelu »National« zaupen sestanek, kjer so sklenili ustanoviti kartel in podražiti svoje blago za 20 odstotkov. Da ni za tako podražitev nobenega drugega vzroka kakor kapitalistični roparski nameni, je popolnoma jasno, ker so nekateri gališki tvorničarji izjavili, da se ne pridružijo kartelu in da ostanejo pri starih cenah, ter da bodo vrhutega oddajali še 3 odstotke za spomenik Kosciuskemu. Vidi se torej, da morajo biti profiti pri tej fabricaciji čisto zadostni. Rop, ki ga pripravlja ta kapitalistovska skupina, ima pa dvojen namen; enkrat gre za to, da se potegne ljudstvu takoj nekaj več denarja iz žepa, drugič pa je znano, da se namerava podržavljenje vžigališke industrije in s povečanimi profitnimi izkazi hočejo fabrikanti pri tisti priliki iztlačiti iz države, z drugimi besedami zopet iz ljudstva, povečane odškodnine. Banditi, ki so odpeljali Richterja, so ravnali na podoben način.

To bi tudi v Avstriji bilo potrebno. V Massachusetts (Severoameriške Združene države) obstoji zakon, po katerem mora delodajalec, ki išče ob času stavke, izpora ali pa kakega drugega delovnega spora potom oglasov, ustmenih ali pismenih pozivov nadomestilo za delavce, ki se nahajo v sporu, naznaniti, da je v njegovem podjetju delovni spor, sicer zapade kazni do 100 dolarjev.

Stanovanjska mizerija na Dunaju. Dunajski občinski svet je sprejel v torek 17. m. m. predlog, da začne občina v odpomoč stanovanjski bedi z zgradbo hiš. Stanarina je poskočila na Dunaju od 128 K 50 v za osebo v letu 1900 na 150 K v letu 1911. Število podnajemnikov je od leta 1900 močno narastlo. Zlasti primanjkuje majhnih stanovanj, kajti ob sedanji draginji je malokdo tako srečen, da bi si privoščil veliko stanovanje. Zategadelj so socialno demokratični občinski svetniki krščansko socialno večino dunajskega občinskega sveta često opozarjali, naj zida občina hiše z malimi stanovanji, da odpomore stanovanjski bedi zlasti med delavskim prebivalstvom. Kaka stanovanjska beda vlada na Dunaju je razvidno iz statistike, da je leta 1900 v prenapoljenih stanovanjih živelo 452.000 oseb in da bi moralo pravzaprav 162.000 oseb iz teh stanovanj. Od tedaj pa so se razmere občutno poslabšale. Zdaj se je krščansko socialni občinski svet vendar malo zganil ter sklenil, da sezida 200 hiš. Seveda je to le kaplja pomoči v morju stanovanjske bede in sodrug *Schuhmeier* je po pravici dejal, da je to le drobtinica tega, kar bi se moralo storiti.

INOZEMSTVO.

Napaden brzovlak. Iz Kalkute javljajo: V nedeljo je bil pripravljen blizu Sajdpura nevaren atentat na brzovlak iz Dardžilinga, v katerem je bilo mnogo Evropejcev, med njimi tudi policijskih uradnikov, ki so se vračali s slavnosti v Kalkuti. Tračnice so bile razdejane. Na srečo je vozil kratek čas pred brvovlakom neki tovorni vlak. Ta je prišel s tira. Strojvodno osobje je bilo resno poškodovano. Policija pripisuje napad anarhistom, ki so izvršili že trideset podobnih atentatov na vzhodnobengalski železnici.

Kako so Italijani osvojili Tripolis. Dosedaj je bilo vedno slišati brezmerne novice italijanskih poročevalcev o zmagi. Sedaj pa pridejo po ovinkih poročila neodvisnih oči-

vidcev, vsled katerih se nam prikaže italijanski nastop v Tripolisu kot *klanje takih, ki se ne morejo braniti.* »Kölnische Volkszeitung« objavlja poročila moža, ki je bil v kritični dobi v Tripolisu. Iz tega posnemamo sledeče:

V torek 3. oktobra se je pričelo streljati na mesto. Najprvo se je streljalo na utrdbi Bordž Šarašat in takozvano špansko utrdbo. Vse utrdbе v okolici Tripolisa pa so neznatni *nasipi iz ilovice*; kakor so jih nekda delali Avari. Ker pa je morje nemirno in zadene malo strelcov, so Italijani obrnili topove naravnost na *obljudeno mesto* in tu so bili učinki *strašni.* Najgosteje so padale bombe v židovski oddelek.

Nadalje piše poročevalec: »Po končanem bombardiranju sem se podal po mestu. Strašno je bilo, kar sem videl! *Beda, kri!* Srečni so tisti, ki so bili takoj mrtvi, ko so jih zadeli strelji ali pa podirajoče se zidovje. Toda nekoliko je takih, ki so se ure in ure vili v smrtnih bolečinah, ali pa, ki ostanejo pohabljeni za vedno! Cele družine so bile naenkrat zbrane k očetom. (To je: mrtve. Op. ur.) Nikdar ne bodem pozabil nežno osemnajstletno dekle, ki je dobilo sicer le lahko rano v hrbet, pa je umrlo iz strahu, da bi se te grozote utegnile ponoviti. *Dreletni deček je bil ranjen na glavi od treh granatnih drobcev, njegova mati pa je obrisala možgane s rokavom,* mi jih dala, ter prosila naj jih položim na pravo mesto, »da otrok ne postane slaboumen«. Čez nekaj ur je bil otrok mrtev. Izpod razvalin je bilo slišati zdihovanje in stokanje ranjenih in umirajočih. O mnogih lahko ranjenih niti ne govorimo spričo velike bede, ki spominja na strahovite prizore v Kasablanki.«

Tripolis je italijanski!

Slave je bilo tam malo dobiti. V omejenih dveh utrdbah so bili v vsaki *stirje možje.* V mestu že od srede ni bilo nobenega vojaka. Napadlo se je nasipe iz ilovice in pa mesto, ki je bilo popolnoma brez obrambe.

To je torej tista toliko hvalisana kultura našega veka, ki pripušča taka grozodejstva. Strahovito klanje, ki se vrši v imenu kulture, pa blagoslavlja duhovščina, ki vedno trdi, da služi tistemu, ki je oznanjeval: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe«.

DELAJSKO GIBANJE.

Železničarska konferenca. V nedeljo 8. m. m. je bila na Dunaju v Del. domu v X. okraju konferenca izvrš. odbora državnoželezniških uslužbencev. Navzočih je bilo 138 delegatov, ki so zastopali: 46 delegatov Sploš. prav. društvo za Avstrijo; 17 odbornikov centralno personalno komisijo; 16 centralnih delavskih odbornikov; 5 zastopnikov dunajskega društva strojevodij; 1 zastopnik češkega društva strojevodij; za društvo mojstrov 1 zastopnik; 14 zastopnikov centralne personalne komisije juž. žel.; za društvo sprevodnikov 4 zastopniki; 3 gostje in 9 centralnih funkcionarjev. Od soc. dem. poslancev sta bila navzoča sodr. dr. Ellenbogen in Tomschik.

Sodrug Schwab je v imenu koaliranih društev pozdravil delegate in podal besedo sodrugu Tomschiku, ki je v enournem govoru razložil sedanjo situacijo, ki je sledeča:

Stavljene zahteve za delavstvo znašajo 25 milijonov kron.

Zahteve slug in poduradniških kategorij znašajo 36 milijonov kron.

Zahteve uradnikov znašajo 8 milijonov kron.

Vlada poedlaga za vse skupaj 14 milijonov kron.

Kako naj zadostuje 14 milijonov kron, ko je treba za najnujnejše potrebe železničarjev 69 milijonov kron.

Konferenca je vsestransko presojala stavljene zahteve in je prišla do zaključka: da od stavljenih zahtev nič ne opusti in naprosi soc. dem. državnozbornske poslance, da uporabijo vso svojo energijo v dosego stavljenih zahtev.

Narodne žolte organizacije so seveda v

najhujših stiskah. Prvič je vlada postavila nekak junktim o pokritju stroškov za regulacijo in je finančni minister že omenil celo vrsto predlogov za uvedbo novih davkov, ki pa se tičejo tudi višjih krogov, ki imajo vsekdar žepe zaprte, kadar bi bilo treba prispevati v skupno državno blagajno. Meščansko časopisje že agitira proti zvišanju dohodninskih davkov nad 10 000 kron. Drugič so se pa poslanci žoltih organizacij že preveč obvezali napram svojim organizacijam.

Resume:

- a) delavci zahtevajo 25 milijonov kron, vlada ponuja 5 milijonov;
b) sluge in poduradniki 36 mil. kron, vlada ponuja 6 milijonov;
c) uradniki in uradnice 8 milijonov kron, vlada ponuja 3 milijone.

Sodrug Ellenbogen razlaga davčni predlog finančnega ministrstva in povdarja, da bode soc. dem. frakcija lahko glasovala za pokritje teh stroškov, dočim se meščanski zastopniki že danes boje alternative.

Končno se je sprejela sledeča

resolucija:

Dne 8. oktobra v Delavskem domu zborujoči akcijski odbor izvoli iz vsake kategorije po enega zastopnika v ožji odbor ki se v svrhu enotnega postopanja dogovori s strokovno komisijo, s frakcijo drž. zbornih poslancev in koaliranih organizacij, ki imajo končno sklepati, če in kdaj se prične boj, za slučaj, da vlada ne upošteva zahteve železničarjev.

Končni sklep je pridržan širšemu odboru.

Iz okrožnic in uradnih listov.

Računski zaključek provizijskega zavoda za delavce južne železnice.

1910. Avstrijske proge.

Dohodki:

A. Prispevki članov	K 570.582:12
Od pokojninskega sklada za skluge dodani prispevki	131:73
Skupni prispevki	K 570.713:85
Od tega se odšteje:	
Vrnjene prispevke	K 8.479:12
Pokojninskemu sklada za skluge oddane prispevke	10.036:94
Skupna vračila	K 18.516:06
torej čistih prispevkov članov	K 552.197:79
B. Prispevki uprave	K 284.597:12
Vrnjeni prispevki uprave	5.028:21
torej čistih prispevkov uprave	K 279.568:91
C. Razni dohodki	5.426:—
D. Aktivne obresti tekočega računa z upravo	20.994:44
Skupni dohodki K 858.187:14	

Izdatki:

A. Izplačane provizije	K 187:50
B. Izplačane odpravnine	3.672:—
Skupni izdatki K 3.859:50	

Saldo:

Stanje premoženja dne 31. decembra 1910:

A Aktiva:

Imovina v tekočem računu družbe K 860.828:84

B Pasiva:

Razni depoziti in tuji denarji K 6.501:20

Stanje premoženja 31. dec. 1910 K 854.327:64

K 858.187:14

Stanje aktivnih članov:

S 1. jan. 1910 je provizijskemu sklada za delavce pristopilo . 7.795 članov
do 31. dec. 1910 je pristopilo . 2.293 .

Skupaj 10.088 članov

Izstopilo je do 31. dec. 1910 . 641 .

31. dec. 1910 je torej provizijskemu zavodu pripadalo . 9.447 članov.

Dajalce provizijskemu zavodu za delavce v letu 1910;

Izplačalo se je:

Vdovske provizije 2 vdovama K 187:50

Odpravnine 21 vdovam 4651:20

Gospodarski pregled.

Uvoz mesa na Angleškem. *Kmalu bo zopet morala avstrijska zbornica izreči svoje mnenja o mesnem vprašanju. In zopet bomo slišali najraznejša žviganja najbolj očitivnih dejstev, samo da bi veleagrarna gospoda olepšala svoje protiljudsko postopanje. Zategadelj se nam zdi umestno, da spregovorimo par besed, kako preskrbuje Veliko Britanija svoje prebivalce z mesom. To se nam zdi tem umestnejše, ker je Angleška vzorna dežela za uvoz mesa, obenem pa tudi vzorna dežela za najplemenitejšo živinjsko kakovost, za racionalno gojenje posebnih pasem in obenem tudi vzorna dežela z ozirom na obvarovanje pred živinjsko kugo. — Uvoz zmrznjenega in ohlajenega mesa na Angleško, Škotsko in Irsko je dosegel v letu 1910 toliko višino, kakor nikdar popreje. Uvozilo se je 610.970 ton mesa, za 78.714 ton več kakor v prejšnjem letu. Ta številka je tem pomembnejša, ker so istočasno tudi Italija, Švica in Portugalska odpravile carino za uvoz, kar je jasen dokaz, da po Evropi vedno bolj prodira mnenje, naj se dovoli prost uvoz tujega mesa. V letu 1910 so uvozili Angleži skoro dve petini mesa iz inozemstva. Mesa niso uvažili samo iz Argentinije, ampak jako mnogo iz Avstralije in tudi iz Venezuele, Urugvaja in Patagonije. Opomniti je treba, da se je uvozilo več ohlajenega, kakor zmrznega mesa. Kljub velikemu uvozu na Angleškem živinoreja goved stalno napreduje. Samo število ovac je neznatno padlo, kar itak nima posebnega pomena. To dejstvo pa nam kaže z nedvomno jasnostjo, da uvoz domači živinoreji prav nič ne škoduje. Iz povedanega pa je jasno, da vse govorjenje naših veleagrarcev ni nič drugega kakor smotreno potvarjanje resničnih dejstev in številčnih dokazov v ta namen, da bi ogoljufali milione in milione lačnih ljudi.*

RAZNE STVARI.

Koliko bi veljala nemško-francoska vojna?

Izračunal je to francoski častnik Lauth ter priobčil tozadevne podatke v »Journal des Sciences militaires«. Mobilizacija francoske vojske bi veljala dnevno 30,752.500 frankov, a mobilizacija nemške vojske nekoliko več in sicer 36,630.000 frankov na dan. V to pa niso vračunane niti rezerve. Nemčija bi imela, ako bi pozvala pod orožje tudi črno vojsko, na dan 76,900.000 frankov izdatkov. Vojna med Francosko in Nemčijo, ako bi trajala samo mesec dni, bi povzročila Francoski 913,375.000 frankov stroškov, torej skoro eno milijardo. Ako pa bi vojna trajala celo leto, bi porabila Francoska 11.920.500.000 frankov, medtem ko bi imela Nemčija brez črne vojske mesečnih stroškov 1098,900 tisoč s črno vojsko pa 2.307.000.000, a letni stroški bi znašali 13.186,900.000, ali s črno vojsko 27 milijard 684,000.000 frankov. Vojna bi terej popolnoma izčrpala bojujoči se državi, niti bi ne bilo sredstev za ogromne stroške. Pri tem pa moramo šteti tudi človeške žrtve in razstaneke cele narodne ekonomije.

Revolta nun. Rumunsko naučno ministrstvo je ukazalo nunam v rogozulskem samostanu, da se preselijo v pojanski klošker, ker se bo dosedanje samostansko poslopje adaptiralo v šolske svrhe. Med nunami je vsled tega odloka zbruhnila revolta. Zabarikadirale so se v samostanu in izjavile, da raje zažgo poslopje in zgore v plamenu, kakor da bi ga zapustile. Policijskega komisarja, ki je prišel z oddelkom policajev pred samostan, da izvrši ministrski odlok, so nune zapodile v beg; z oken so metale nanj in na njegovo moštvo železne posode in pohištvo.

Revolucionarno gibanje na Kitajskem se vedno bolj razširja. Iz Čenktu poročajo: V bojih pri Čenktu je padlo okoli 10.000 oseb. Med temi je 2000 vojakov, oslali so uporniki. V sosednih okrajih je na tisoče ljudi brez strehe. Mnogi so izvršili iz obupa samomor. V Čenktu je mir. Kakih 10.000 revolucionarjev je zasedlo nekaj mest južnozahodno od Čenktu.

Uničevanje živil. V nedeljo 15. m. m. je bilo v Pragi pod predsedstvom kneza Schwar-

zenberga izredno glavno zborovanje industrijskega društva za špirit. Zborovanja se je udeležilo 300 izdelovalcev špirta. Predsednik I. Bauer je poročal o letošnjem slabem pridelku krompirja, zaradi česar se nahaja špiritna industrija v jako „mučnem položaju“. Zato se je obrnil odsek na finančno ministrstvo, naj dovoli, da bi se izdeloval špirit še iz drugih redilnih snovi in ne samo iz krompirja. Odgovor finančnega ministrstva je povoljen. Govornik je predlagal, da bi se delal špirit tudi iz riža in koruze. Poslali so na finančno ministrstvo brzojav, da bi se dovolili ugodni železniški tarifi za riž in koruzo, ki se uporablja za špirit. V času splošne draginje hočejo torej izdelovalci žganja uničevati tako važna živila kakor riž in koruzo ter jih spreminjati vstrup! In vlada jim gre pri tem početju, ki bo draginjno še povečalo, seveda na roko!

Največje gospodarsko podjetje na svetu

je pruska železniška uprava, kakor trdi »Verkehrstechnische Woche«. Glede števila zaposlenega osebja kakor tudi z ozirom na proračun se ne more nobeno podjetje meriti s prusko železniško upravo. Nje redni dohodki in izdatki znašajo 2.201,784.000 mark. K temu pa še pridejo znatni izredni zneski. Okoli 350.000 železniških rokodelcev in delavcev in okoli 150.000 uradnikov je zaposlenih v tem podjetju. Celo Norveško kraljestvo ima približno isto število prebivalcev. Za plače, dobrodnele naprave itd. se vporabi velikansko svoto 731,551.300 mark.

Statistika krvavih sodb na Dunaju. Zaradi dogodkov 17. septembra in naslednjih dni so dunajske sodnije obsodile doslej 173 oseb, in sicer 82 zločincev v ječo, oziroma težko ječo, 91 oseb zaradi prestopkov in pregreškov v zapor, oziroma v strog zapor. Kazni „zločincev“ znašajo 51 let, 3 mesece in 23 tednov, kazni obsojencev zaradi prestopka in pregreška pa 4 leta, 10 mesecev in en teden. Vsega vkup torej 56 let, 1 mesec in 24 tednov. Ako k temu prištejemo še mnogoštevilne policijske kazni in dobo preiskovalnega zapora, ki jo je presedelo kakih 200 ljudi, tedaj dobimo povprečno 64 let. Poleg pet smrtnih žrtev znaša torej dosedanja bilanca draginjskih izgredov še strohatno število let, ki jih bodo morali presedeti „izgredniki“. Koliko eksistenc je uničenih, koliko družin pahnenih v bedo! In kake „zločine“ so povzročili ti obsojenci, ki jih dunajska justica tako eksemplarično kaznuje? Pobili so par šip in svetilk in štirje policaji so bili lahko ranjeni. In za pobite šipe in za razbite svetilke ter za štiri malce oprskane redarje je moralo pet ljudi umreti, veliko število jih zgubi svobodo za dolgo časa, največje pa je število tistih, ki bodo zaradi te razredne justice, živeli v bedi in pomanjkanju!

Revolta kaznjencev v Rumuniji. V moški kaznilnici v Doftani na Rumunskem je izbruhnila med kaznjenci, obsojenimi na do smrtno prisilno delo, krvava revolta. Kaznjenci so proglasili tri vojake kaznilniške straže za vjete in izjavili, da jih tako dolgo ne izpuste, dokler ne pride k njim kaznilnični ravnatelj, da mu osebno razlože svoje želje. Ravnatelj tej želji ni ugodil. Nato so pričeli kaznjenci razbijati, kar jim je prišlo pod roke, vjete vojake pa so umorili. Ravnatelj je dal poklicati vojaštvo. Ker se kaznjenci niso vdali, je vojaštvo streljalo; 18 kaznjencev je bilo ustreljenih, 63 težko ranjenih.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Št. Peter na Kr. Dne 15. m. m. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine. V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Ignacij Celič predsednik; Anton Princ namestnik; Fran Čerček zapisnikar; Fran Razpotnik I. blagajnik; Matija Svečnik II. blagajnik; Josip Ambrožič knjižničar; Anton Brunn, Ivan Zložel, Ivan Penka, Fran Kastelic odborniki; preglednika: Josip Tomšič.

Ferdinand Konečny. Blagajnika za progo: proti Reki; Fran Bogataj, proti Gorenjim Ležem: Štefan Penko.

Dopise je pošiljati na naslov: Ignac Celič, strojevodja v Št. Petru na Kranjskem

Trst III. Dne 18. m. m. se je vršil v gostilni „International“ v Trstu dobro obiskan shod (po § 2) kurilniškega delavstva v Trstu. Povod temu shodu je bilo nekvalificirano postopanje kurilniškega načelnika gospoda Dolinška, ki znižuje l. 1906, oz. 1907 zajamčene temeljne plače. Poročal je sodr. Falk v nemškem in sodr. Kopač v slovenskem jeziku.

Jedro govora obeh govornikov je bil dokaz, koliko škoduje skupnemu delavstvu, ako se svobodno pripušča sprejemati delavce tudi pod višino temeljne plače. Skoraj dve tretjini delavstva ste vsled tega prikrajšani pri avtomatičnem pomikanju za 10 do 20 vinarjev. Govornika sta navedla v dokaz več slučajev.

Nato je sklenil shod sledeče:

„Na shodu dne 18. oktobra 1911 zbrani kurilniški delavci sklenejo poslati dne 19. oktobra k načelniku kurilniške zaupnike z zahtevo, da gosp. načelnik skliče sejo delavskih zaupnikov z dnevnim redom: »Temeljne plače in zavzemanje stališča“.

Ta sklep je bil soglasno storjen.

Pohvale vredno je, da se je sodr. Falk, dasiravno strojevodja, pobrigal za temeljne plače delavcev, dočim se mora imenovati postopanje delavskega odbornika nekvalificirano, ker se ni pobrigal za zadeve delavstva, katere naj bi zastopal.

Po izčrpanju 1. točke dnevnega reda je sodr. Kopač poročal o splošnem položaju. Shod se je soglasno pridružil sklepu železničarskega shoda, ki se je vršil 17. oktobra v Delavskem domu.

Jesenice. V nedeljo 22. m. m. popoldne se je vršil na Jesenicah društven shod pri Mesarju, na katerim so bili navzoči tudi kovinarji iz Save in nekaj jugoslovanov železničarjev. Poročal je obširno sodr. Kopač iz Trsta v zahtevah in predlogih železničarjev, katere so stavili soc. čem. poslanci, kako se oni predlogi zavlačujejo po krivdi nacionalnih in klerikalnih poslancev. Za pokritje izdatkov se je navedlo, da naj se zviša davek na osebno dohodnino tistim kateri imajo več kakor 10.000 kron letnega dohodka. Pri tej razpravi ozir. glasovanju se bodo pokazali narodni in klerikalni poslanci v pravih barvah, ker le njih večina imajo dohodke na katere se bode povišal davek. Torej železničarji pazite sedaj dobro kaj se bode godilo tam na Dunaju, kako se bode glasovalo; pri tem boste spoznali svoje prave zastopnike. Sodr. Kopač je poročal o delovanju državnega zbora in kako je posebno sedaj v tako resnih časih potrebna močna organizacija. Vsak je izdajalec svojih interesov in svojega stanu, kdor ni organiziran. Naša organizacija šteje 78.000 sodrugov, pa ne le na papirju, kakor jih imajo nacionalne organizacije. V tržaškem tajništvu se je število članov tekom dveh mesecev podvojilo.

Nato je govoril sodrug Črnalogar kako nasprotno časopisje blati soc. demokrate, da bi bilo potrebno odgovarjati, ozir. zavračati taka lažnjiva poročila o soc. demokratih.

Na to pa sodr. Kopač odgovori, da se s takimi čenčami ne moremo pečati, ker naš list je za važnejša poročila namenjen in mi prepustimo to delo za umazane cunje nacionalcev in klerikalcev, naj le oni rešujejo to stvar, ker za drugo delo itak niso.

Železničarji na Jesenicah, organizirajte se skupno vsi; le potem si bomo pomagali do boljših razmer, ker večje mizerije ni gotovo nikjer, kakor tukaj.

Železničarski shod v Ljubljani

Zborovanje ljubljanskega delavstva v pondeljek 23. m. je bilo jako dobro obiskano. Že ob osmih je bila arena Narodnega doma polna železničarjev in drugega delavstva.

Zlasti smo opazili mnogo žen, kar je dokaz, da ravno žena živo občuti neznosnost sedanjih razmer.

Najprej so imeli železničarji svoj shod. Ogromna udeležba je pokazala, da se železničarji močno zavedajo resnosti položaja. Shod je posetilo tudi več železničarjev nasprotnih organizacij. Predsedoval je shodu sodrug Petrič, ki je dal besedo poročevalcu sodrugu Kopaču. Sodrugi Kopač omenja živo razliko med železničarskim gibanjem do l. 1908. in od te dobe dalje. Do leta 1908 je bilo organiziranih 29 odstotkov vseh železničarjev, ko pa so v tem letu dosegli nekaj izboljšanja, se je naselila med vrste železničarjev velika malomarnost in leta 1910 je bilo organiziranih samo 19 odstotkov. Zato je tudi postopanje vlade od leta 1910. drzno in izzivajoče, ker vlada pač dobro ve, da železničarska organizacija ni tako močna, kakor bi bilo želeti. Da se je končalo železničarsko gibanje v letih 1905 do 1909 z zmago železničarjev, se morajo železničarji zahvaliti samo svoji centralni organizaciji. Od leta 1908. pa je draginja narasla tako neznosno, da so morali železničarji postaviti nove zahteve. Ako bi hoteli železničarji dobiti vse, kar jim gre po pravici, bi vlada potrebovala okrog 150 milijonov kron. Železničarji pa so bili skromni in so zahtevali 69 milijonov, torej niti polovice svojih najopravičenejših potreb ne. Vlada pa je obljubila samo 14 milijonov, pa še za to svoto šele išče pokritja. Vlada se izgovarja, da nima denarja. Ta vladin odgovor je nesramna provokacija! Ko je vlada zahtevala milijone in milijone za nove ladje, tedaj ni prav nič vprašala, kje bi dobila denar! Železničarji se ne smejo udajati praznemu upanju, tudi tistim narodnjakarskim junakom naj ne slede, ki delajo pasivno rezistenco samo z jezikom! Kadar bo treba, bodo železničarji brezpogojno šli v boj in če bo treba tudi s pasivno rezistenco. (Viharno odobravanje.) Časi so resni, odločitev je blizu! Zato pa je treba, da železničarji strnejo vrste, da pritegnejo zadnjega k svoji organizaciji. Zlasti žene v tem oziru lahko mnogo store. Okrepite organizacijo, potem bomo z vlado lahko odločno govorili in zmaga bo na naši strani! (Veliko odobravanje.)

Končno je sodrug Petrič še enkrat opozarjal navzoče, naj bodo pozorni na bližnje dogodke, zlasti naj pazijo, kaj bodo storili meščanski poslanci, ki imajo ob volitvah vedno polna usta obljub, v parlamentu pa izdajajo železničarske koristi.

S tem je predsednik zaključil shod. Vse vedenje železničarjev, značilni medklici in živahnost zborovanja je kazala, da čutijo železničarji vso silo vprašanj, ki zahtevajo rešitve v najkrajšem času. Kakor je bila napetost na shodu velika, tako je bilo ob vsem bojevitnem razpoloženju spoznati, da se je disciplina med železničarji močno utrdila. In te bo pred vsem treba, da dosežejo čim večji uspeh.

Vršijo se sledeči shodi:

3. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Gorici v društvenem lokalu »zum Tirolerwirt« občni zbor krajevne skupine II.

V Krminu. 4. t. m. ob 8. uri zvečer shod po § 2.

5. t. m. ob 3. uri pop. občni zbor vplačevalnice Tržič.

6. t. m. protestni shod krajevne skupine „Pragersko“, radi nekvalificiranega postopanja ondotnega postajenačelnika napram uslužbencem. Začetek ob 8. uri zvečer.

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Za delavce sploh in prometne služabnike za navadno leto 1912

Žepni koledar

izide te dni. Koledar je izredno praktično sestavljen za vsakogar. Sezite po njem, dokler ne poide.

VSEBINA: Koledar in kalendarj — Centralni sedeži strokovnih organizacij. — Kolkovna lestvica. — Poštni in brzojavni tarif. — Inozemske in domače denarne vrednosti. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Obsežnost Avstro-Ogrske in število prebivalstva. — Avstr. ustavne vlade. — Socialno-demokratski poslanci v avstrijskem državnem zboru (1911). — Glasovi slov. soc. demokratov pri državnozborni volitvi 1911 (skupaj). — Koliko glasov so dobile posamezne stranke v Avstriji pri državnozbornih volitvah (1907 in 1911). — Politiške in narodnostne skupine v avstr. državnem zboru po volitvah (1907 in 1911). — Kako se varujemo kolere. — Kakšno delo opravljajo naši zaupniki. — Kdo neki je železničarjem pomagal. — Priporočljive knjige in knjižice iz domačih založb. — Kultura in žensko gibanje. — Kje so delavci najslabše plačani. — Prof. I. T. Masaryk (slika). — 200 besed tujk in njih pomen. Beležke.

Cena trdo v platno vezanemu izvodu 1 K, po pošti 10 vin. več. — Organizacije dobe primeren popust. — Naroča se pri upravi „Zarje“ v Ljubljani.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu e. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Kavarna „Central“

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 37
(poleg jubilejnega mostu)

se priporoča gg. železničarjem.

Kavarna je vsak dan vso noč odprta.

Zagotavljajoč najboljšo postrežbo bilježi z velespoštovanjem

ŠTEFAN MIHOLIČ
kavarnar.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.